

Cinsel Yönelim Nedir?

Cinsel Yönelim Türleri Nelerdir?

Cinsel Yönelim Ne Demek?

Cinsel yönelim (sexual orientation), kişinin hangi cinsiyete romantik veya cinsel olarak ilgi gösterdiğini belirtmek üzere kullanılır.

19. yüzyılın sonlarına doğru Sigmund Freud ve diğer erken dönem psikologlar, cinsellik ve cinsel çekim üzerine çeşitli teoriler geliştirerek cinsel yönelimin anlaşılmasına katkıda bulunmuştur.

Kavramın modern anlamda kullanımı ise 20.yüzyılın ortalarına doğru başlamıştır. Bu noktada, **Alfred Kinsey** ve insan cinselliği üzerine yaptığı sözde bilimsel ancak temelde problematik araştırmalarının, bu kavramın gelişiminde büyük etkisi olduğunu söylemek mümkündür.

1970'li yıllara gelindiğinde, LGBT hareketinin psikiyatri çevrelerine uyguladığı sistematik baskı sonucu cinsel yönelim kavramı daha ayrıntılı bir şekilde ele alınarak anlamı ve kapsamı genişletilmiştir.

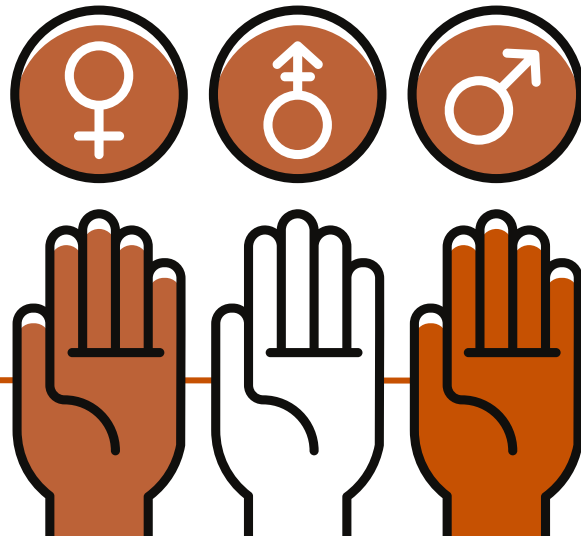

Cinsel Yönelim Türleri Nelerdir?

Heteroseksüellik, karşı cinse duyulan romantik veya cinsel ilgi olarak tanımlanmıştır. Bu yönelim, doğal ve geçerli olan tek cinsel yönelim türü olarak kabul edilmiştir.

LGBT hareketi, hemcinsel duyulan ilginin de “normal” ve “geçerli” bir cinsel yönelim olarak kabul görmesi için uzun yıllardan beri ciddi çalışmalar yürütmektedir. Bu amaç doğrultusunda, çok sayıda cinsel yönelim türünün ortaya çıkmasında etkili olmuştur. LGBT hareketi bünyesinde homoseksüel, biseksüel, panseksüel ve aseksüel gibi cinsel yönelim türleri öne çıkmaktadır.

Kaç Tane Cinsel Yönelim Vardır?

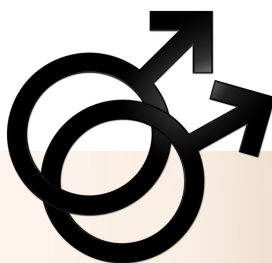
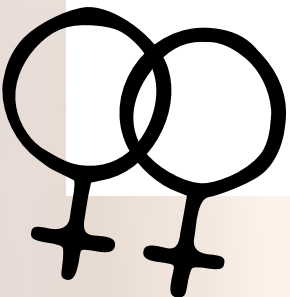

Heteroseksüellik, yani karşı cinse ilgi duymak tek doğal yönelim olarak kabul edilmektedir. Ancak LGBTQ hareketi, insan cinselliğinin farklı, çeşitli ve sınırsız olduğu iddiasıyla çok sayıda cinsel yönelim türünün ortaya çıkmasında etkili olmuştur. Bunlar arasında öne çıkan dört temel kategori bulunmaktadır: aynı cinsiyete ilgi gösteren homoseksüeller/eşcinseller, her iki cinsiyete ilgi gösteren biseksüeller, cinsiyeti fark etmeksizin herkese ilgi gösteren panseksüeller ve hiç kimseye cinsel ilgi göstermeyen aseksüeller.

Homoseksüel/ Eşcinsel ne demek?

Aynı cinsiyete romantik veya cinsel ilgi gösterilmesi durumuna homoseksüellik veya eşcinsellik denir. Homoseksüellik, kendi içinde üç kategoriye ayrılır:

- Lezbiyen: Aynı cinsiyetten kadınlara romantik veya cinsel ilgi gösteren kadınlara denir.
- Gey: Aynı cinsiyetten erkeklere romantik veya cinsel ilgi gösteren erkeklere denir.
- Biseksüel: Hem kendi cinsine hem karşı cinse romantik veya cinsel ilgi gösteren kişilere biseksüel denir.

Cinsel Yönelim ve Cinsel Kimlik Arasındaki Fark

Cinsel yönelim, kişinin hangi cinsiyete ilgi gösterdiğini belirtir. Yani, bir kişi kimden hoşlanır, kime ilgi duyar ya da kiminle romantik bir ilişki yaşamak ister, bu konular cinsel yönelimle ilgilidir.

Cinsel kimlik ise kişinin kendi cinsiyetini ve cinselliğini nasıl algıladığını belirtir. Bu kavram, kişinin cinsiyetinden haberdar olması, duygu ve davranışlarını buna uygun biçimde yönlendirmesiyle ilgilidir.

Cinsel yönelim, kişinin hangi cinsiyete ilgi duyduğu sorusuna yanıt verirken cinsel kimlik kişinin kendi cinsiyetini ve cinselliğini nasıl algıladığı sorusuna yanıt verir.

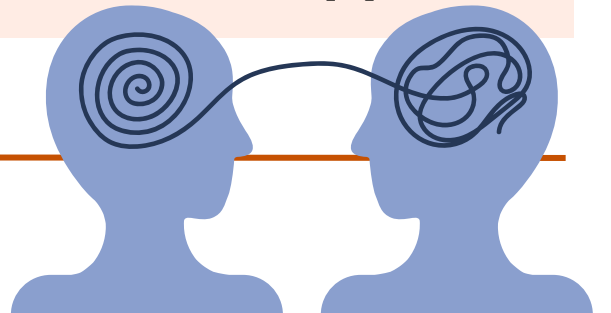

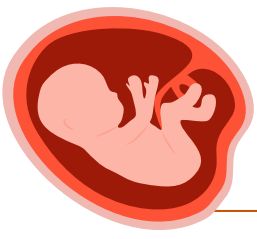

Cinsel Yönelim Nasıl Oluşur?

Cinsel yönelimin oluşumunda tek bir belirleyici faktör bulunmamakla birlikte biyolojik, psikolojik ve çevresel unsurlar da dahil olmak üzere birçok farklı faktör etkili olabilmektedir.

- ✓ • **Biyolojik Faktörler:** Hormonal etkiler ve gelişim sürecindeki biyolojik değişiklikler cinsel yönelimi etkileyebilir. Örneğin, doğum öncesi (prenatal) dönemde hormon düzeylerinde meydana gelen rahatsızlıklar cinsel yönelimi etkileyebilmektedir [1].
- ✓ • **Çevresel Faktörler:** Çevresel ve sosyal etmenler, kişinin cinsel yöneliminin şekillenmesinde etkili olabilmektedir. Aile dinamikleri, kültürel normlar, çevresel etkiler ve sosyal etkileşimler bu sürecin bir parçası olabilir [2].
- ✓ • **Psikolojik Faktörler:** Çocukluk dönemi travmaları ve cinsel kimlik gelişiminde yaşanan olumsuz tecrübeler de cinsel yönelimin şekillenmesinde etkili olabilmektedir [3].

Cinsel Yönelim Doğuştan mı Gelir?

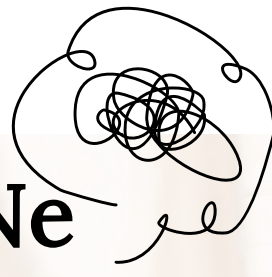
Cinsel yönelim doğuştan gelmez, aksine doğumdan sonraki süreçte gelişim gösterir. Bu süreç, "cinsel kimlik gelişim süreci" olarak adlandırılır ve kişinin cinsel yöneliminin şekillenmesinde doğrudan etkili olabilecek faktörler içerir.

Cinsel kimlik gelişimi, çocukluk çağında başlar ve ergenliğin bitimine kadar devam eder. Bu süre zarfında kişinin karşılaştığı biyolojik, psikolojik ve çevresel unsurlar cinselliğe ve cinsel yönelime dair algıyı önemli ölçüde şekillendirir.

Cinsel yönelimlerin doğuştan geldiği iddiası LGBT hareketi tarafından ortaya atılan bir iddiadır. LGBT hareketi, eşcinselliğin doğuştan gelen sabit bir özellik olduğunu öne sürerek, toplumsal kabul ve meşruiyet kazanmayı amaçlamaktadır. Bu bağlamda, LGBT hareketi insanlarda eşcinsel yönelimi belirleyen özel bir genin, "eşcinsellik geninin", olduğunu iddia etmiştir.

Ancak, bilim adamları tarafından yapılan yakın tarihli bir araştırma, bu iddiayı kesin olarak çürütmüştür. Yaklaşık 500 bin kişinin genetik yapısını inceleyen araştırmacılar, eşcinsellik geni diye bir genin olmadığını ve insanda cinsel yönelimi etkileyen belirleyici bir gen bulunmadığını tespit etmiştir [4].

Cinsel Yönelim Ne Zaman Belli Olur?

Cinsel yönelim, genellikle ergenlik döneminde belirginleşir. Ergenlik dönemi, kişinin fiziksel, hormonal ve psikolojik değişiklikler yaşadığı kritik bir süreçtir. Bu süreçte meydana gelen hormonal değişiklikler, ikincil cinsiyet özelliklerinin (erkeklerde ses kalınlaşması veya adam elmasının belirginleşmesi, kadınlarda göğüslerin belirginleşmesi gibi) ortaya çıkmasını sağlar. Bununla birlikte, kişi cinsel arzuları konusunda daha fazla farkındalık kazanır.

Ancak ergenlik, yalnızca biyolojik değişimlerle sınırlı olmayıp, aynı zamanda duygusal ve sosyal gelişimle de yakından ilişkilidir. Bu dönemde ergenler, soyut düşünme yetilerini geliştirir, eylemlerinin sonuçlarını öngörmeyi öğrenir ve bir kimlik duygusu oluşturur. Ergenlikte kurulan akran ilişkileri ve sosyal etkileşimler, cinsel kimlikleri ve cinsel yönelimleri belirlemede etkili olan bir diğer faktördür [5].

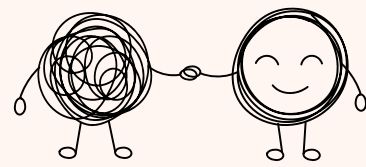
Dolayısıyla cinsel yönelim, tüm bu gelişimsel süreçlerin bir parçası olarak ergenlik çağında belirginleşir.

Cinsel Yönelim Sonradan Değişir mi?

Evet, cinsel yönelim belirli faktörlere bağlı olarak zaman içinde değişebilir. Ruh sağlığı ve cinsellik konularında Amerika'nın önde gelen iki akademisyeni tarafından ortaklaşa kaleme alınan bir rapor; biyoloji, psikoloji ve sosyal bilimler alanında 200'den fazla hakemli çalışmayı ele alarak, bilimsel araştırmaların cinsiyet, cinsellik ve cinsel yönelim hakkında ne söylediği üzerine odaklanmıştır. Yapılan detaylı incelemeler sonucunda, cinsel yönelimin doğuştan geldiği ve sabit olduğu iddiasının bilimsel kanıtlarla desteklenmediği tespit edilmiştir [6].

Cinsel yönelimin değişmeyen, sabit bir özellik olduğu iddiası, eşcinsel ilişkileri meşrulaştırmak amacıyla LGBT hareketi tarafından kullanılan bir argümandır. Ancak yapılan araştırmalar, eşcinsellerin cinsel yönelimlerinde değişiklik yaşayabileceğini göstermektedir.

Bu durum, terapi gören 200 eşcinsel üzerinde yürütülen bir çalışmada açıkça ortaya konmuştur. Söz konusu araştırmada, katılımcıların çoğu, terapi sonrasında cinsel yönelimlerinde heteroseksüel eğilime doğru belirgin bir dönüş bildirmiştir [7]. Elde edilen bulgular, cinsel yönelimin sonradan değişebileceğini ve bu değişimlerin kişinin psikolojik durumu ile bağlantılı olabileceğini göstermektedir.

Çocuklarda Cinsel Yönelim Ne Zaman Başlar?

Çocuklarda cinsel yönelim belirtileri ergenlik döneminde kendini göstermeye başlar. Bu dönem, çocukların cinsel ve duygusal ilgilerinin daha belirgin hale geldiği, hormonal değişimlerin ve sosyal etkileşimlerin yoğunlaştığı bir süreçtir.

Cinsel Yönelim Bozukluğu Nedir?

Cinsel yönelim bozukluğu (Sexual Orientation Disturbance), kişinin eşcinsel yönelimi ile ilgili sıkıntı yaşadığı durumları tanımlamak için kullanılan ancak günümüzde geçerliliğini yitirmiş bir tanıdır.

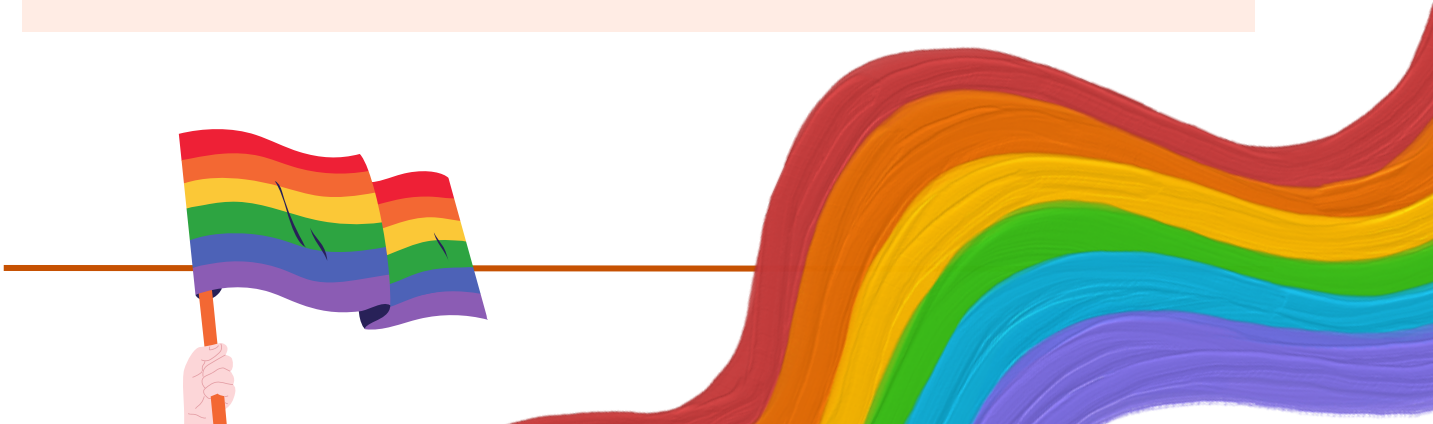
Geçmişte psikiyatri otoriteleri ve özellikle de Amerikan Psikiyatri Birliği (APA), eşcinselliği bir bozukluk ve cinsel sapma olarak sınıflandırmıştır. Ancak LGBT hareketinin APA üzerinde uyguladığı baskı ve yıldırma politikaları sonucunda APA, 1973 yılında eşcinselliği ruhsal hastalık listesinden çıkarmıştır.

Eşcinsel olmaktan memnun olmayanlar için “cinsel yönelim bozukluğu” tanısı getirilmiştir. Ancak çok geçmeden bu tanı da kaldırılmış ve eşcinsel olmak istemeyenler için tedavi seçenekleri kısıtlanmıştır. Bu kararlar, geniş kapsamlı bilimsel değerlendirmelere değil, ideolojik ve siyasi mekanizmaların baskılarına dayalı olarak alınmıştır.

Cinsel Yönelim Bayrakları ve Anlamları

LGBTQ ideolojisinin savunduğu cinsel yönelimleri temsil etmek amacıyla yıllar içinde birçok bayrak tasarlanmış ve kullanıma sunulmuştur.

LGBT bayrağı: Genellikle gökkuşağı bayrağı olarak bilinir ve başlangıçta eşcinsel erkekler için tasarlanmış olsa da artık LGBT topluluğunun tamamını kapsayacak şekilde kullanılmaktadır. İlk olarak 1978 yılında Gilbert Baker tarafından tasarlanan bayrağın en son versiyonu kırmızı, turuncu, sarı, yeşil, mavi ve mor renklerden oluşan altı yatay şeride sahiptir.

Gey bayrağı

Bu bayrak, erkeklere romantik veya cinsel ilgi gösteren eşcinsel erkekleri temsil eden bir bayraktır. Mavi ve yeşil tonlarından oluşan çeşitli versiyonları bulunmaktadır.

Lezbiyen bayrağı

Bu bayrak, kadınlara romantik veya cinsel ilgi gösteren eşcinsel kadınları temsil eden bir bayraktır. 2018 yılında Emily Gwen tarafından tanıtılan en yaygın versiyonu yedi yatay şeride sahiptir. Lezbiyen bayrağında, pembe ve turuncunun üç farklı tonu ile ortada beyaz bir şerit bulunmaktadır.

Biseksüel bayrağı

Bu bayrak, her iki cinsiyete romantik veya cinsel ilgi gösteren kişileri temsil etmek için kullanılır. 1998 yılında Michael Page tarafından tasarlanan bayrakta koyu pembe, koyu mavi ve mor renklerden oluşan üç yatay şerit bulunmaktadır.

Panseksüel bayrağı

Bu bayrak, cinsiyeti fark etmeksizin herkese romantik veya cinsel ilgi gösteren kişileri temsil eden bir bayraktır. En sık kullanılan versiyonu 2010 yılında Jasper V tarafından tasarlanmıştır. Pembe, sarı ve mavi olmak üzere üç yatay şeride sahiptir.

Aseksüel bayrağı

Bu bayrak, herhangi birine cinsel çekim hissetmeyen kişileri temsil etmek için kullanılır. İlk kez 2010 yılında Asexual Visibility and Education Network (AVEN) topluluğu tarafından bir çevrimiçi oylama süreciyle tasarlanmıştır. Aseksüel bayrağı, siyah, gri, mor ve beyaz olmak üzere dört yatay şeride sahiptir.

Kaynaklar

- [1] Meyer-Bahlburg, Heino F L et al. "Sexual orientation in women with classical or non-classical congenital adrenal hyperplasia as a function of degree of prenatal androgen excess." *Archives of sexual behavior* vol. 37,1 (2008): 85-99. doi:10.1007/s10508-007-9265-1
- [2] Långström, Niklas et al. "Genetic and environmental effects on same-sex sexual behavior: a population study of twins in Sweden." *Archives of sexual behavior* vol. 39,1 (2010): 75-80. doi:10.1007/s10508-008-9386-1
- Fergusson, D M et al. "Is sexual orientation related to mental health problems and suicidality in young people?." *Archives of general psychiatry* vol. 56,10 (1999): 876-80. doi:10.1001/archpsyc.56.10.876
- [3] Roberts, Andrea L et al. "Elevated risk of posttraumatic stress in sexual minority youths: mediation by childhood abuse and gender nonconformity." *American journal of public health* vol. 102,8 (2012): 1587-93. doi:10.2105/AJPH.2011.300530
- Wells, J Elisabeth et al. "Multiple aspects of sexual orientation: prevalence and sociodemographic correlates in a New Zealand national survey." *Archives of sexual behavior* vol. 40,1 (2011): 155-68. doi:10.1007/s10508-010-9636-x
- [4] Andrea Ganna et al., Large-scale GWAS reveals insights into the genetic architecture of same-sex sexual behavior. *Science* 365, eaat7693 (2019). DOI: 10.1126/science.aat7693
- [5] Hegde A, Chandran S, Pattnaik JI. Understanding Adolescent Sexuality: A Developmental Perspective. *Journal of Psychosexual Health*. 2022;4(4):237-242. doi:10.1177/26318318221107598
- [6] Mayer, Lawrence S., and Paul R. McHugh. "Sexuality and Gender: Findings from the Biological, Psychological, and Social Sciences." *The New Atlantis*, no. 50, 2016, pp. 10-143. JSTOR, <http://www.jstor.org/stable/43893424>.
- [7] Spitzer, Robert L. "Can some gay men and lesbians change their sexual orientation? 200 participants reporting a change from homosexual to heterosexual orientation." *Archives of sexual behavior*, vol. 32,5 (2003): 403-17; discussion 419-72. doi:10.1023/a:1025647527010
-